

Sanningssägarens dilemma

Publicerad här den 26 oktober 2015

DEN SOM TAR PÅ SIG ROLLEN som sanningssägare om skolan har det inte lätt. Detta gäller särskilt i de fall där sanningarna syftar till att bevaka rätten för de elever som har fått de sämsta förutsättningarna att lyckas i skolarbetet. Många talföra särintressen påverkar skolbeslutet för att de själva ska bli gynnade av dem. Varken de skolsvaga eleverna eller deras föräldrar kan göra sina röster hörda inför de beslut som fattas om skolan.

När man gör sig till talesman för dessa elever stöter man på problem. Det går nämligen inte att säga de sanningar som behöver sägas utan att man trampar någon på tårna. Risken finns att den som sanningssägaren trampat på tårna i ett avseende inte lyssnar på vad hen säger i andra sammanhang. Det vilar något av moment 22 i detta. Ju fler sanningar som sägs, desto färre är de som lyssnar till dem. Ju mer kritik som sanningssägaren riktar mot beslut och beslutsfattare, desto hårdare kritik riktas mot hen själv. Några exempel på sådana sanningar:

- Matematikämnet har fått breda ut sig på andra ämnens bekostnad till stor skada för många elever.
- Lärarutbildningen verkar mer vara en försörjningsinrättning för forskarutbildade pedagoger än en egentlig yrkesutbildning.
- Mycket få av de tusentals forskarutbildade pedagogerna har genom sin forskning bidragit till att eleverna lär sig bättre eller mår bättre.
- Alliansens reformer av skolan har lett till att eleverna nu lär sig sämre och mår sämre.
- De graderade betygen är undermåliga urvalsinstrument och de bidrar till att skolsvaga elever lär sig sämre, mår sämre och misslyckas i skolan.

Det är många som känner sig trampade på tårna för att jag har talat klarspråk: matematiklärarna, lärarutbildarna, forskarna och alliansanhängarna. Därtill kommer de föräldrar som har resurser att hjälpa sina barn till höga betyg och som ser betygen som en garanti för att deras barn ska komma in på eftertraktade utbildningar.

Representanter för dessa grupper har i debatten tagit avstånd från mina sanningar. Endast ett fåtal har lagt fram några somhelst sakargument för sina avståndstaganden. Vanligare har varit att de använt

personangrepp. Det fick jag tidigt känna på när jag en gång publice-
rade en artikel i Göteborgs Posten med rubriken *Kunskapsrörelsen
skadar skolan*.

På den svarade styrelseledamoten i den så kallade Kunskapsrörelsen,
Arne Andersson, filosofie doktor i teoretisk filosofi, följande i tid-
ningen: »Orstadius är en totalitär irrationalist, en socialreligiös för-
myndare, en figur oförmögen att förstå någonting, bara utrustad med
rabbelkunskaper, utan kompetens för sitt arbete och rädd för teoretisk
debatt.«

Denna debattnivå kan vara en förklaring till att de flesta disputerade
pedagoger den gången valde att tåga. De avstod från att protestera när
reaktionärerna på 1980-talet började vrida skolutvecklingen tillbaka
till den gamla läroverkstiden. Detta är förklarligt men knappast förlåt-
ligt.

Jag hoppas att den nya generationen pedagoger ska visa mer kurage.
Att de engagerar sig för de skolsvaga eleverna. Och står upp för att be-
slutsfattare på alla nivåer ska ta Barnkonventionen på allvar och låta
alla beslut om skolan vägledas av hänsyn till barnens bästa.